

Proiectarea activității de învățare

Arie curriculară

Aria curriculară reprezintă un grupaj de discipline școlare care transpun didactic domenii înrudite din cunoașterea umană. La nivelul proiectării programelor școlare, gruparea pe arii curriculare favorizează coerența orizontală între discipline și economia de timp școlar prin transferurile conceptuale și metodologice care se realizează între discipline înrudite.

Curriculum național este structurat în șapte arii curriculare selectate în conformitate cu finalitățile învățământului.

ARII CURRICULARE	Discipline/ Module
LIMBĂ ȘI COMUNICARE	<ul style="list-style-type: none"> Limba și literatura română <i>(inclusiv unități de învățare de gramatică, respective elemente de oratorie, retorică și abilități media)</i>
	Limba modernă 1 <i>(inclusiv elemente de interculturalitate)</i>
	Limba modernă 2
MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII	<ul style="list-style-type: none"> Matematică
	<ul style="list-style-type: none"> Biologie
	<ul style="list-style-type: none"> Chimie
	<ul style="list-style-type: none"> Fizică
OM ȘI SOCIETATE	<ul style="list-style-type: none"> Istorie <i>(în clasele a XI-a și a XII-a, disciplina se va axa pe istoria românilor și a României)</i>
	<ul style="list-style-type: none"> Istoria evreilor. Holocaustul
	<ul style="list-style-type: none"> Istoria comunismului din România
	<ul style="list-style-type: none"> Geografie <i>(în clasele a XI-a și a XII-a, disciplina se va axa pe geografia României)</i>
	<ul style="list-style-type: none"> Religie <i>(inclusiv cu abordarea unor aspecte moral-etice și de combatere a extremismul religios)</i>
	Disciplină socio-umană: <ul style="list-style-type: none"> Logică Psihologie Sociologie Filosofie Economie și educație antreprenorială
ARTE	<ul style="list-style-type: none"> Educație Muzicală
	<ul style="list-style-type: none"> Educație Vizuală
	<ul style="list-style-type: none"> Educație Teatrală
EDUCAȚIE FIZICĂ, SPORT ȘI SĂNĂTATE	Sport
TEHNOLOGII	<ul style="list-style-type: none"> Tehnologia informației și a comunicațiilor <i>(inclusiv elemente de securitate cibernetică, siguranță pe internet, IA, elemente introductive în programare)</i>
CONSILIERE ȘI ORIENTARE	<ul style="list-style-type: none"> Dezvoltare personală și consiliere pentru carieră

Mentorat de practică pedagogică

Planuri cadru

Planul cadru de învățământ este document de politică educațională care reflectă parcursul de învățare pe care școala îl oferă copiilor pe durata unui nivel de învățământ, precizând disciplinele obligatorii (trunchiul comun) studiate de elevi pe parcursul fiecărui an școlar și numărul de ore alocat acestora pe săptămână, precum și numărul de ore care pot fi alocate disciplinelor opționale (curriculum la decizia școlii/CDS).

TC - Trunchiul Comun este ofertă educațională de parcurs în mod obligatoriu de către toți elevii care urmează același tip de program de formare.

CS - Curriculumul de Specialitate reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, constituită din disciplinele/domeniile de studiu/modulele de pregătire obligatorii pentru toți elevii din cadrul unei specializări/calificări profesionale și, după caz, din cadrul profilului din care face parte specializarea/calificarea profesională.

CDS - Curriculum la Decizia Școlii reprezintă o ofertă educațională propusă de școală, adecvată pe cât posibil specificului local, intereselor și nevoilor elevilor.

CDEOȘ - Curriculumul la Decizia Elevului din Oferta Școlii.

Exemplu: plan-cadru pentru învățământul liceal cu frecvență zi, filiera teoretică, profilul real, specializarea matematică-informatică, clasele a IX-a – a XII-a

ARIA CURRICULARĂ/ Disciplina	Clasa a IX-a			Clasa a X-a			Clasa a XI-a			Clasa a XII-a		
	TC	CS	CDEOȘ	TC	CS	CDEOȘ	TC	CS	CDEOȘ	TC	CS	CDEOȘ
LIMBA ȘI COMUNICARE	6	-		6	-		5	1		5	-	
Limba și literatura română	3	-		3	-		2	-		2	-	
Limba modernă 1	2	-		2	-		2	-		2	-	
Limba modernă 2	1	-		1	-		1	-		1	-	
Discursuri multiple - literatură și științe	-	-		-	-		-	1		-	-	
MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII	5	5		5	5		-	8		-	9	
Matematică	2	2		2	2		-	4		-	5	
Fizică	1	2		1	2		-	2		-	2	
Chimie	1	1		1	1		-	1		-	1	
Biologie	1	-		1	-		-	1		-	1	
OM ȘI SOCIETATE	4	-		5	-		5	-		5	-	
Istorie	1	-		1	-		1	-		1	-	
Istoria comunismului din România	-	-		-	-		-	-		1	-	
Istoria evreilor. Holocaustul	-	-		-	-		1	-		-	-	
Geografie	1	-		1	-		1	-		1	-	
Disciplină socio-umană	1	-		2	-		1	-		1	-	
Religie	1	-		1	-		1	-		1	-	
ARTE	1	-		1	-		1	-		-	-	
Discipline din domeniul arte	1	-		1	-		1	-		-	-	
EDUCAȚIE FIZICĂ, SPORT ȘI SĂNĂTATE	1	-		1	-		1	-		1	-	
Educație fizică și sport	1	-		1	-		1	-		1	-	
TEHNOLOGII	1	2		1	2		1	4		1	3	
Tehnologia informației și a comunicațiilor	1	-		1	-		1	-		1	-	
Informatică	-	2		-	2		-	4		-	3	
CONSILIERE ȘI ORIENTARE	1	-		1	-		1	-		1	-	
Dezvoltare personală și consiliere în carieră	1	-		1	-		1	-		1	-	
CS flexibil	-	1		-	1		-	1		-	1	
Total ore/săptămână TC/CS/CDEOȘ	19	8	1-3	20	8	1-3	14	14	2-5	13	13	3-6
Total	28-30			29-31			30-33			29-32		

Mentorat de practică pedagogică

Programă școlară

Programa școlară reprezintă un instrument al procesului instructiv-educativ la o disciplină de învățământ. Programa școlară descrie conținuturile care trebuie predate la o disciplină pe o perioadă de timp (un an școlar) și oferă sugestii metodologice de abordare a conținuturilor astfel încât să se atingă obiectivele stabilite sau competențele vizate.

Structura programei școlare:

- Nota de prezentare;
- Competențele cheie europene vizate prin studiul disciplinei;
- Competențe generale;
- Valori și atitudini;
- Competențe specifice și conținuturi;
- Sugestii metodologice.

Planificare calendaristică

Planificarea calendaristică reprezintă un document administrativ formal care repetă modul de gestiune a timpului propus de programa analitică într-un instrument de interpretare personală a programei.

Planificarea calendaristică poate fi întocmită pornind de la următoarea rubricație:

Unitatea de învățare	Competențe specifice	Conținuturi	Număr de ore alocate	Săptămâna	Observații

Planificarea unității de învățare

O **unitate de învățare** acoperă una sau mai multe ore de curs, reprezintă o unitate din punct de vedere tematic (conținut) și se desfășoară continuu pe o perioadă de timp, finalizându-se prin evaluare.

Exemplu orientativ de rubricație a unității de învățare:

Conținuturi (detalii)	Competențe specifice	Activități de învățare	Resurse și forme de organizare a clasei	Evaluare

Planul de lecție

Planul de lecție este un document de anticipare/planificare în detaliu a activității didactice pentru o oră școlară.

Un plan de lecție:

- respectă obiectivele curriculare;
- este documentul de lucru sau ghidul de acțiune al profesorului;
- are mai multe alternative viabile;
- poate fi sub formă de *tabel* dar și sub forma *fișei profesorului*;
- reprezintă fișa de lucru a profesorului;
- nu are un model de redactare unic.

Șablonul unui *plan de lecție*:

PROIECT DE LECȚIE	
Data:	
Propunător:	
Unitatea de învățământ:	
Clasa:	
Disciplina:	
Unitatea de învățare:	
Tema/Titlul lecției:	
Categoria de lecție:	
Competențe generale:	
Competențe specifice (selecție conform programei):	
Obiective operaționale/Competențe (specifice) derivate:	
1.	
2.	
3.	
4.	
Noțiuni științifice vizate:	
Metode și tehnici didactice:	
Forme de organizare a clasei:	
Materiale și mijloace didactice:	
Modalități de evaluare:	
Bibliografie didactică și de specialitate:	

Mentorat de practică pedagogică

Categoriile de lecții

- *predare-învățare* (de comunicare de noi cunoștințe)
- *fixare și consolidare*
- *recapitulare-sistematizare*
- *formare de priceperi și deprinderi*
- *verificare și evaluare*
- *mixtă (combinată)*

Finalitățile lecției

Profesorul va stabili pentru fiecare lecție *finalități* concrete, măsurabile – altfel spus, va enunța expectanțele privind activitatea și performanțele elevilor - și va gândi structura și conținutul activităților de învățare care să conducă cu cele mai mari șanse spre aceste „ținte”. Finalitățile se descriu pornind de la competențele specifice ale unității de învățare, iau forma *obiectivelor operaționale* sau a *competențelor derivate*.

Obiectivele operaționale sunt de tip *cognitiv, afectiv și psiho-motor*, reflectând taxonomia clasică a obiectivelor educaționale.

Operaționalizarea obiectivelor în proiectarea lecției este o acțiune de transpunere a obiectivelor în expresie concretă. Presupune exprimarea performanțelor așteptate din partea elevilor în *termeni de acțiune*, sub forma unor comportamente care pot fi observate de profesor dar și măsurate (cuantificate) într-un timp scurt (timpul desfășurării unei lecții). Vizează achizițiile concrete, detectabile, observabile în mod direct.

Obiectivele:

- *cognitive sunt centrate pe cunoaștere, urmăresc formarea conceptelor, însușirea de informații, formarea priceperilor, deprinderilor, în general, a capacităților intelectuale;*
- *afective se referă la formarea și modelarea atitudinilor, convingerilor, judecăților de valoare, dezvoltarea intereselor și cultivarea sentimentelor - fundamente ale comportamentelor viitoare ale elevilor;*
- *psiho-motorii urmăresc formarea și dezvoltarea deprinderilor motrice generale, însușirea operațiilor manuale (unele specifice, necesare în laborator, în activitățile practice dar transferabile în viață) dar și formarea conduitelor motrice (ex. ținuta posturală).*

Exemple de finalități ale educației:

Elevul va fi capabil:

- să numească ...
- să argumenteze ...
- să cunoască ...

Mentorat de practică pedagogică

- să caracterizeze ...
- să evedențieze ...
- să identifice ...
- să clasifice ...
- să deducă ...
- să localizeze ...
- să enumere ...
- să explice ...
- să reprezinte ...
- să prelucreze ...
- să rezolve ...

Strategii didactice

Strategia didactică reprezintă un ansamblu de procedee prin care se realizează conlucrarea dintre profesor și elevi în vederea predării și învățării unui volum de informații, a formării și dezvoltării unor priceperi și deprinderi, a dezvoltării personalității umane.

- Metode și procedee
- Mijloace de învățământ
- Forme de organizare a clasei
- Modalități de evaluare

Metode și procedee

Metodele și tehnicile didactice:

- *metode de comunicare:*
 - orală: expositive, interogative
 - scrisă: metode de muncă intelectuală
 - oral-vizuală: prin mijloace audio-vizuale
- *metode activ-participative:* conversația, problematizarea, descoperirea, modelarea, simularea (joc de rol), algoritmizarea, studiul de caz, brainstorming-ul, instruirea programată, exercițiul, prelegerea, lucrări de laborator, observația dirijată, rezolvarea de probleme

Mijloace de învățământ

Mijloacele de învățământ reprezintă un ansamblu de resurse sau instrumente, materiale și tehnici adoptate și selectate în vederea realizării sarcinilor instructiv-educative.

- *materiale prezentate sub formă de lucrări scrise:*

Mentorat de practică pedagogică

- site-uri/platforme educaționale, culegeri, caiete de laborator, fișe de exerciții și probleme, caiete de muncă independentă, teste de evaluare a cunoștințelor
- *obiecte de lucru:*
 - planșe, scheme logice, diagrame
- *echipamente:*
 - calculator, videoproiector, tablă inteligentă, imprimantă, scanner
- *spațiu de instruire:*
 - sala de clasă, laborator de informatică, centru de documentare și informare

Forme de organizare a clasei

Forma de organizare a clasei reprezintă cadru organizatoric în care se desfășoară, în anumite circumstanțe, procesul de învățământ, într-o școală sau clasă de elevi.

Activitatea instructiv-educativă pentru o clasă de elevi poate fi organizată în patru moduri:

- *frontal:* cu întreaga clasă și predomină activitatea de predare;
- *pe grupe:* permite diferențierea sarcinilor de învățare;
- *individual:* prin activități independente.
- *predarea pe echipe.*

Modalități de evaluare

Evaluarea reprezintă totalitatea activităților prin care se colectează, organizează și interpretează datele obținute în urma aplicării unor instrumente de măsurare în scopul emiterii unei judecăți de valoare pe care se bazează o anumită decizie în plan educațional.

După modul în care se realizează în desfășurarea procesului didactic, evaluarea poate fi de trei tipuri:

- *evaluare inițială* – realizată la începutul unui nou ciclu de învățământ sau program de instruire în scopul stabilirii nivelului de pregătire a elevilor;
- *evaluare formativă* – însoțește întregul parcurs didactic, realizându-se prin verificări sistematice ale tuturor elevilor asupra întregii materii;
- *evaluare sumativă* – realizată, de obicei, la sfârșitul unei perioade mai lungi de instruire (de exemplu capitol, modul, an școlar, ciclu de învățământ) oferind informații asupra nivelului de performanță a elevilor în raport cu obiectivele de instruire propuse.

Teoria și practica evaluării discriminează între metodele tradiționale și cele complementare:

- *metode tradiționale de evaluare:*
 - probe orale
 - probe scrise
 - probe practice
- *metode complementare de evaluare:*
 - observarea sistematică

Mentorat de practică pedagogică

- investigația
- proiectul
- portofoliul
- autoevaluare

Desfășurarea lecției

Etapele lecției – se redactează în format cursiv sau tabelar (a se vedea exemplele orientative în Anexele cursului).

O structură tabelară simplă este exemplificată în continuare:

Etapele lecției și forme de activitate	Activitatea profesorului	Activități propuse elevilor
...

Etapele generice ale unei lecții, considerând ca exemplu prototip lecția clasică *mixtă*, sunt următoarele:

- **Momentul organizatoric**
- **Reactualizarea cunoștințelor** „ancoră” (în unele situații, ancorate în demersul tradițional, devine *verificare a cunoștințelor* din lecția anterioară pentru asigurarea evaluării/notării ritmice dar în alte situații nu se justifică proiectarea sa ca etapă de sine stătătoare).
- **Captarea interesului** (denumită și: motivarea și sensibilizarea pentru activitate/ orientarea interesului)
- **Anunțarea temei și a obiectivelor lecției noi** (obiectivele se anunță în termeni familiari, ne referim la așteptările privind activitatea și implicarea elevilor, anticipăm de ce natură vor fi contribuțiile acestora la lecție și cum vor fi acestea valorizate;
- **Formarea noilor noțiuni** (denumită și: prezentarea materialelor și a noului conținut/ dirijarea învățării) – cea mai consistentă etapă a lecției, cu cea mai mare alocare de timp
- **Fixare-sistematizare** (asigurarea retenției)
- **Transferul cunoștințelor și/sau aplicațiile practice**
- **Evaluarea performanțelor și feed-back**
- **Încheierea lecției** - reperele pentru studiul acasă (lecția din manual și, dacă este cazul, teme pentru portofoliu sau activități de proiect)

Activitatea profesorului

Ce face profesorul... pentru a trecere de la **intenție** (proiect) la **lecție** (realizare, acțiune)

- reactualizează temeinic conținutul lecției

Mentorat de practică pedagogică

- stabilește obiectivele lecției în varianta operațională sau prin derivarea competențelor specifice precizate în programă
- selectează noțiunile care vor fi prelucrate didactic și deprinderile care vor fi exersate și dezvoltate
- selectează și pregătește materiale didactice și documentația de sprijin corelând cantitativ și calitativ materialele disponibile cu formele de organizare a clasei
- stabilește cum vor fi explorate cunoștințele preliminare ale elevilor despre subiectul lecției
- stabilește inventarul activităților concrete (observații, lecturi, activități practice, desene, scheme, etc.) pe care le vor desfășura elevii și le ordonează în funcție de obiective
- anticipează rezultatele muncii elevilor (tabele, grafice, desene, expuneri orale, experimente) în raport cu obiectivele stabilite
- prevede modalitățile de evaluare a achizițiilor la nivelul cunoștințelor și deprinderilor de scurtă și lungă durată

Activități propuse elevilor

Ce face elevul...

- participă activ
- își construiește propria personalitate
- își dezvoltă gândirea plecând de la acțiune
- este cât se poate de autonom
- își asumă responsabilități
- se miră, își pune întrebări, își imaginează ipoteze
- caută elemente de răspuns
- elaborează o bază de gândire rațională, aplicabilă în situații diverse
- își coordonează activitatea proprie cu cea a altora, prin munca în grup, prin comunicare, schimburi de informații, întrajutorare